

Trisdešimtieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2018 m. birželio 15 d.

Nr. 22 (1284)

Lietuvos naikinimas: 1941 metų juodasis birželis

1939–1941 metai į istoriją įėjo kaip sovietinių ir nacistinių karinių nusikalstamumą pradžia Lietuvos valstybėje. Dėl nusikalstamo Molotovo–Ribentropo susitarimo tarp dviejų karinių šalių–grobuonių (SSRS ir fašistinės Vokietijos) 1940 metų birželio 15 dieną Lietuvos Respublika buvo aneksuota, įvestas sovietinis okupacinis režimas. Lietuvos vyriausybei ir kariuomenei nepasipriešinus, sovietinės okupacinių struktūros, padedamos bolševikinių kolaborantų, organizavo užgrobtos valstybės griovimą. Buvo pritaikyta marksistinė klasių aštrenimo politika: taikius gyventojus dirbtinai suskirstė į prieškiškas stovyklas – klases, o Raudonosios armijos atėjimą pateikė kaip Lietuvos išlaisvinimą nuo pačios savęs.

Tautos naikinimas

Pagal savo mastą ir žiaurumą lietuvių tautos naikinimas 1939–1941 metais buvo išskirtinis reiškinys. Buvo masiškai izoliuotos ar sunaikintos labiausiai išsilavinusios politinės–socialinės, tautinės–religinės Lietuvos gyventojų grupės. Okupantai, padedami

kolaborantų, elgesi kaip barbarai užkariautoje šalyje. Dar iki vadinamojo „liaudies seimo“ rinkimų ir tarybų valdžios paskelbimo bei Lietuvos „priėmimo“ į Sovietų sąjungą buvo vykdomi trėmimai, suėmimai ir žudymai. Prisiminkime 1940 metų birželio 15 dieną nužudyta pirmajį pasienietį Aleksandrą Barauską. Antano Sniečkaus įsakymu, 1940 metų liepos 11–12 ir 18–19 dienomis buvo suimta apie 512 Respublikos politinių, visuomenės veikėjų, inteligencijos ir valdininkijos atstovų, vyriausybės narių. LGRTC duomenimis, iki 1940 metų rugsėjo suimta daugiau kaip 1000 žmonių.

Kitu taikiniu buvo Lietuvos kariuomenė. Iki 1940 metų liepos 30 dienos buvo paleista apie pusę aukštosios karinės vadovybės. Lietuvos kariuomenė pavadinta 29 šaulių korpusu (iš pradžių Lietuvos kariuomenėje buvo apie 35 tūkstančiai karių). Karo pradžioje į Rusijos gilumą buvo priversti pasitraukti apie 3000 lietuvių karių. Kiti buvo suimi, sušaudyti arba pasitraukė iš sovietų kontrolės.

Rainiuose, Pravieniškėse, Červenė-

je buvo nužudyta daugiau kaip 350 kalinių, kituose kalėjimuose Lietuvoje išvykdyti 27 mirties nuosprendžiai, 21 mirė kalėjime. Prisiminkime raudonarmiečių nužydymus du Panevėžio chirurgus ir medicinos seserį, atliekančius savo profesines pareigas operaciniéje. Sovietai naikino bažnyčią. Traukdamiesi jie nužudė 21 kunigą, 150 kunigų ilgus mėnesius buvo tardomi ir kankinami, 39 buvo įkalinti, 63 dingo be žinios.

Birželio mėnesio įvykiai

Atėjojuodasis birželis. 1940 metų rugpjūti Aleksandro Guzevičiaus įsakymu sudaryti „liaudies priešų“ sąrašai. 1941 metų gegužės 14 dieną Liaudies komisarų taryba sankcionavo tūkstančių žmonių trėmimą, sudarė trėmimų štabą. Iš Rusijos baudėjams sustiprinti buvo komandiruota 2,5 tūkstančio saugumiečių. Akcija prasidėjo birželio 14-osios 2–3 valandą nakties, baigėsi birželio 19 dieną. Išvežtųjų šeimos turėjo suimtųjų statusą, vyrai atskiriami ir išsiunčiami į specialius lagerius. Suimtųjų turtas 1941 metų birželio 17 dieną Iciko Meskupo ir Me-

čislovo Gedvilo nurodymu buvo konfiskuojamas. Suimtiesiems buvo parengta 19 ešelonų su 870 vagonų.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro patikslintais duomenimis, 1939–1941 metais deportuotas 30 461 asmuo. Ištremta 13 218 žmonių, suimti ir išvežti į lagierius ir kalėjimus 10 845 asmenys. Dar dingo 5303 žmonės – jie buvo suimi, repatrijavo į Vokietiją ir taip toliau. 1940-ųjų birželio sukilio metu žuvo 1095 sukilio dalyviai. Išvežtų vaikų iki 16 metų buvo 6011 (20 procentų).

Taip buvo ištremta, suimta arba su-naikinta brandžiausia ir kurybiškiausia lietuvių tautos dalis: ūkininkai, tarnautojai, mokytojai, kariškiai. Mokyklos prarado penktadalį mokytojų. Trėmimų neišvengė né viena aukštoji mokykla. Didžioji žmonių dalis – 7232 (64 procentai) – išvežta į Altajaus kraštą. 1942 metų rugpjūti iš Altajaus 40 procentų tremtinį buvo pervežti į Šiaurės Jakutiją ir Laptevų jūros salas. Kita tremtinį dalis pateko į Komiją, Tomsko ir Krasnojarsko sritis, Kazachiją ir kitur.

(keliamas į 2 psl.)

Latvijoje atidengta atminimo lenta trimis signatarams

Birželio 16 d. Šilalėje
XIV respublikinė politinių kalinių ir tremtininių
dainų ir poezijos šventė
LEISKIT I TĖVYNĘ 2018

Programa:

12 val. šv. Mišios už gyvus ir mirusius

politinius kalinius ir tremtinius Šilalės miesto Lietuvos partizanų kapinėse

(Šilo ir Nepriklausomybės gatvių sankryža)

13 val. šventės dalyvių eisenai į Šilalės miesto pušyno estradą

14 val. Dainų ir poezijos šventė LEISKIT I TĖVYNĘ 2018 Šilalės miesto

pušyno estradoje

Dalyvauja:

31 chorai iš visos Lietuvos

Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų pučiamųjų orkestras, vad. Pranciškus Memėnas,

Egidijus Miknėnas

Operos solistas, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas VYTAUTAS JUOZAPAITIS

Operos solistas LIUDAS MIKALAUSKAS

Šilalės rajono savivaldybės kultūros centro liaudiškų šokių kolektyvai

„Mainytinė“, „Laukiva“, „Kadagys“, merginų šokių kolektyvas

Šilalės meno mokyklos šokių studijos „Lokysta“ jaunučių, jaunių ir merginų grupės

Šventės vedėja Virginija Kochanskytė

Renginys bus filmuojamas, fotografuojamas ir (ar) išsinėjamas bei publikuojamas viešai teisės aktu nustatyta tvarka

Per dvi dienas puikių gidų dėka susipažiname su Kuldigos senamiesčiu, Pavluostos buvusia laivų statykla, Liepojos senamiesčio grožybėmis.

Stasys DOVYDAITIS

Apie tauškalus Sajūdžio 30-mečio proga

Sajūdžio aušroje ne itin mėgau tokią dainą „Pabudome ir kelkimės“, nors ji buvo iliustracija daugelio Sajūdžio mitingų. Nemėgau eilicių, kur sako: „Ko verkiam ir dejuojame, ko slapstomės pa-kampėmis, aušra įsidienojuusi, pabudome ir kelkimės“. Buvau šventai įsitikinus, kad, pirma, jau visi pabudę, antra – nedaug kas buvo ir užmigę, nes Laisvę turėjo širdyje ir savo jėgas tylesniu ar garsesniu pavidalu skyrė jos siekiui.

Bet šiandien štie dainos žodžiai man skamba kitaip. Netgi labiau tinka šioms dienoms. Ypač pasiklausius kai kurių Sajūdžio minėjimo kalbų.

Sajūdžio 30-asis gimtadienis turėjo būti tikra šventė. Diena, kai prisimenaime judėjimą, kuris padėjo pagrindą visakam, kuo galime džiaugtis šiandien: valstybės ir asmens laisve, nepriklausomybe, galimybe laisvai kurti ir reikišti savo įsitikimus bei būti atsakingiems už savo kraštą. Tikiu, daugelis ją taip ir priėmė.

Nesakau, kad nereikia kreipti dėmesio į mus kamuojančias problemas ar skaudulius. Galiausiai Sajūdžio pergalė – kad visi gali pasakyti, ką jie nori. Bet pasakyti, kad mūsų tauta eina į susinaikinimą, kad jai jau supiltas kapas, yra šventvagiška. Iš esmės, kaip suprantu pagal tokį vieną pranešęją, Lietuva jau pasilaidojo, nes Sajūdžio gimtadienio proga konstatuota, jog lietuvių tauta yra apsinuodijusi globalios Lietuvos idėja; kad iš esmės mūsų tauta mirusi ir tik antjos kapo užrašyta „Tėvynė“.

Bet ji ne pati pasilaidoja, ją ketina palaidoti šitokios kalbos, gąsdinimai, kad mes jau praradome kalbą (nes niekas lietuviškai nebetalba?), mes praradome tradicijas (nes nebesėdam prie Kūčių stalo?), mes praradome patriotiškumą (nes nėra nė vieno savanorio Lietuvos kariuomenėje? Nes per Vasario 16-ąjį Vilniaus ir kitų miestų aikštėse bu-

vo trys žmonės? Nes niekas neatsistojo partizano Vanago pusėje?).

Klasikų klasika – nuskambėjės kaltinimas, adresuotas konservatoriams, kurie, girdi, pirmieji išdavė Sajūdžio idealus, pasiūlė globalios Lietuvos idėją, suprask, pardavė Lietuvą Briuseliui, Berlynui, Vašingtonui ar dar kažkam. Irvisiai tai jaunuolis susakė už kelių metrų sėdint profesoriui Vytautui Landsbergiui. Vos ne tiesioginiai kaltinimai jam, Sajūdžio kūrėjui, Kovo 11-osios lyderiui, kad jo ir jų palaikiusių Lietuva nepavyko, nuėjo klystkeliais ir atėjo iki to garsiojo bedugnės krašto. Per šerminis esu girdėjusi linksmesnių kalbų. O stebint profesorių, ramiai besiklaušanti karštakoškų šnekų apie kapą, akivaizdu, gąsdinimai, kad jau tuoju toj ir Lietuvos nebeliks, jam tikrai ne pirmiena. Gąsdinta daug, bet Lietuva gyvuoja ir toliau gyvuos.

Lietuvos sugrįžimas į laisvų ir demokratiškų tautų bendriją buvo vienas pagrindinių Sajūdžio tikslų. Nebeprisimenam ir nesuprantam, kiek teko stengtis, kad Lietuva išsiveržtų ne tik iš Sovietų sąjungos, bet ir vėliau iš Putino primestos „ypatingos interesų zonas“? Ar be NATO šiandien būtume saugesni ir labiau nepriklausomi, o be ES finansinės paramos ir reformų būtume turtingesni? Pasitikrinimui pavyzdžių apstu netolimoje Lietuvos kaimynystėje Rytuose. O taip, nieko blogiau Lietuvai negalejo ištikti nei Europos Sajunga??!

Be visų šių tamšių tauškalų, išsakyty iš tribūnos, iš tikrujų didelj nerimą kelia bendras kalbėtojų ir jų palaikytojų tonas ir nuotaikos. O jis daugiau ar mažiau tokis: nepavykusioje Lietuvoje visos partijos yra vienodai blogos, vienodai ciniškai, anot pranašų, atstovaujančios kažkokiomis slaptoms tautos sunaikinimo siekiančiomis jėgomis. Ir kaip įdomiai vis

dėlto šios šnekos sutampa su „Agrokoncerno“ partijos nuožmių pareiškimais.

Jaunuolis Seimo tribūnoje išsakė iš tiesų skandalinę tezę: „Partijos ir rinkimai galėjo tapti irklais, tačiau tapo kastuvais Lietuvos valstybei“.

Įsklausykime, ką pasakė praeities šmékla visur matančių profesorių pri-mokytas jaunuolis: partijos – demokratiname valdyme pagrindinis žmonių atstovavimo organas, ir rinkimai – esminis demokratijos procedūrinis reiškinys, šiandien yra Lietuvos pražūties akstinas. Anot kalbėtojų, ne tik Kovo 11-osios respublika neveikia, neveikia ir pati demokratija – jos laisvės pagrindas šiandien neveiksnus.

Ką skatina tokie žodžiai? Ogi ieškoti alternatyvių valdymo formų. O vienintelis kitas variantas atgyvenusiai demokratijai – tai stiprios rankos režimas. Norisi manyti, kad toks partijų ir rinkimų demonizavimas atlirkas nesąmoningai, nesuprantant tokijų žodžių pasekmių, kai tūkstančiai žmonių iš išsilavinusio jaunuolio lūpų išgirsta, kad tai demokratija yra kalta dėl visų šalies bėdų. Vis dėlto suprantant augančią Lietuvos radikalų simpatiją visokiemis šeštą kadenciją pasiskyrusiemis vadams, i tokias retorines priemones reikėtų žvelgti tik rimtai, nes jie tiesia keilia į putinišką tvarką.

Štai tokia puiki Sajūdžio įsikūrimo minėjimo šventė. Vietoje vilties ir žvilgsnio į ateitį, gailėjimasis dėl ne išsiplėtžiūsios Sajūdžio tėvų kūrėjų svajonės.

Ar tie žmonės, kurie šiandien kalba apie nepavykusią Lietuvą, gali jai su-tekti vilties bei tikėjimo ateitim? Ar jie geba tik, atsiprašant, pezėt ir kniaukt?

Ju piešiamas tamsus ir tragiskas Kovo 11-osios Lietuvos „vaizdelis“, nesivarginant pateiktą jokių idėjų ar pa-siūlymų, eilinių žmogų paralyžiuoja. Po

tokių pareiškimų, skelbiančių Lietuvos pabaigą, nusvyla rankos, nyksta tikėjimas ir noras keltis anksti ryte, dorai ir sąžiningai nudirbtai darbus, dalyvau-ti viešajame gyvenime; toks požiūris į šiandieninę valstybę triuškina bet koki norą tą valstybę kasdien kurti.

Norėčiau, kad suprastumėt mano žodžius teisingai. Mūsų šalis susiduria su aibė skirtingu problemu (parodykit šalį, kuri neturi problemų!). Nuo emigracijos masto, įvairių koncernų voratinklių, stringančios švietimo reformos, iki supratinimo šalia esančiam, atjau-tos stokojančiam. Tačiau tai ir yra laisvos valstybės pozymiai – tokios, kokią kūrė ir sukūrė Sajūdis. Ar viskas blos-gai? Pasižiūrekite šeimos nuotraukas iš kokių 1994-ųjų – ar tikrai niekas ne-pasikeitė, niekas nepagerėjo?

Bene su jokiomis problemomis nesu-siduria tokios šalys kaip Rusija, Kinija ar Šiaurės Korėja. Ten tai viskas gerai. Ir kasdien gerėja. O mums, esantiems lais-vojo pasaulio tautų šeimoje, kasdien reikiā mokėti laisvės ir demokratijos kainą.

Naivu ir nebrandu manyti, jog lais-vė savaiime reiškia ekonominę šalies ge-rovę ir emocinę pilnatvę. Tai yra kas-dieninio valstybės piliečių ir jų demokratiškai rinktos valdžios darbo rezultatas. O šiandien, dvidešimt aštuntais nepriklausomybės metais, nurašyti mūsų šalį į nepavykusią kategoriją, yra klaidinga, neteisinga ir melaginga.

Taigi drąsuoliai „patriotai“, ko ver-kiat ir dejuojate, ko slapstotės dema-gogijos pakampėse? Aušra jau įsidie-nojo ir ne pikt, ne pagiežingi, ne gąs-dinantys, o Laisvę mylantis žmonės nori kurti šitą šalį ir kiekvienas jų pagal iš-gales stengiasi tai padaryti.

Radvilė MORKŪNAITĖ-MIKULĒNIENĖ,
LR Seimo narė

Rasti partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago palaikai

Vilniuje, Antakalnyje, Našlaičių kapinėse, archeologai rado Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago palaikus. Palaikų autentišumas nustatytas atlikus teismo antropologinę analizę, kaukolės ir asmens fotografijų sugretinimus bei DNR tyrimus.

Vilniaus universiteto archeologo

docento Gintauto Vėliaus teigimu, pradinis atliekamų archeologinių tyrinėjimų tikslas buvo nustatyti, ar Našlaičių kapinėse buvo užkasami 1956–1969 metų laikotarpiu Vilniuje KGB vidaus kalėjime nužudyti mirties bausme nu-teisti asmenys. Tyrimų metu surasti 27 KGB ir Lukiškių kalėjimuose nužudyti asmenų palaikai. Archeologiniai ty-

rinėjimai bus tęsiami, ieškoma kitų už Lietuvos laisvę gyvybes paaukojusių as-menų užkasimo vietų.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinė direktorė Teresė Birutė Burauskaitė sakė, kad centras jau kelis dešimtmečius ieškojo A. Ramanausko-Vanago palai-ku. „Tikrinome kiekvieną tikrą ir ne-

tikrą žinią, visas galimas versijas ir po-truputį artėjome prie tikslo. Labai sim-boliška, kad daugiametis darbas apvai-nikuotas būtent šiaisiai metais, kai mini-me A. Ramanausko-Vanago 100-ąsias gimimo metines, kai šiuos metus Seimas yra paskelbęs A. Ramanausko-Vanago metais.

(keliamas į 7 psl.)

Lietuvos naikinimas: 1941 metų juodasis birželis

(atkelta iš 1 psl.)

Mirtys pasiglemžė daug gyvybių

Vagonuose mirė 82 žmonės, mirtis skynė ypač kūdikius. Nemaža jų dalis liko palei geležinkelio bėgius. Pagyvenusiu (vyresnių kaip 70 metų) tremtinių mirštumas siekė 54–77 procen-tus, o 1–2 metų vaikų – 34 procen-tus. Iš mano 20 šeimų lietuvių kolonijos Martovkos tarybiniai ūkyje, Altajaus stepėse, išlikau bene vienintelis gyvas kūdikėlis, kiti penki išlikę buvo žymiai vyresni. Tremtyje mirė 2173 (17,6 procento) žmonės. Bėgo iš tremties 2370, iš jų Lietuvoje buvo suimti ir vėliau tre-jieims metams įkalinti 768 žmonės. I Lietuvą ar arti jos šeštajame dešimtmetyje grijo 4969 tremtiniai.

Antano Sniečkaus specialiu potvar-kiu išleistieji iš tremties negalėjo gyven-ti Lietuvoje, todėl prisiglaudė kaimy-ninėje Latvijoje, Baltarusijoje, Karaliaučiaus srityje ar kitur. Iš suimtuju (10 845 žmonės) represijų vietose mir-tis užfiksuota 2984 (28 procen-tai), kitų likimas nežinomas. Dažniausiai bu-vo surupiamos teismo bylos ir „troj-ko“ skirdavo mirties bausmes (590 žmonių). Taip buvo nuteisti mano tė-vo, buvusio Kauno savivaldybės brand-majoro, šaulių kuopos „Pilis“ vado, grupės Archangelsko Puksa ozero la-geryje 23 ižymūs Lietuvos vyrai. Tėvas mirė nukankintas tardymu metu iki bausmės įvykdymo. Neretai nusilpu-sius prižiūrėtojai pribaigdavo kirvapen-te į galvą ir palikdavo taigoje. Lietuvos

vyriausiasis skautininkas Stasys Jameikis išliko gyvas ir Atgimimo pradžioje visą tą siaubą apraše knygoje „Trauki-nys rieda į amžinastį“. S. Jameikis ra-šo, kad iš jų ešelonu 1500 vyrų, kilu-sių iš Kauno ir Trakų apskrieties, 1948 metais buvo likę gyvi tik 24 kalinių. Stasys Šilingas, ilgametis Valstybės Ta-rybos pirmininkas, po inscenizuoto teismo mirties bausmės laukė lageryje 10 metų, po to gavo pranešimą, kad bausmė pakeista 25 metus kalėjimo. Didžiausias kalinių mirštumas bu-vo Rešotuose – 62 procen-tai, Moloto-vo srityje ir Usollage – 72 procen-tai, Archangelsko srityje – 40 procen-tu. Daugumai 1939–1941 metais repre-suotų nebuvo lemta pamatyti savo Tėvynės. Iki 1953 metų dėl bado, ne-

pakeliamo darbo ir ligų išgyveno tik pusė iš jų: žuvo ne mažiau kaip 8 tūks-tančiai žmonių.

Kasmet mažėja 1941 metų juodojo birželio represijų liudytojų. Esame sovie-tinio genocido pradžios Lietuvos tiesio-ginai liudytojai. Šiandien nebeliko gal ir 500 mūsų likimo sesių iš brolių. Kasmet altajiečiai ir lapteviečiai renkamės Kau-ne, Rumšiškėse (prie lapteviečių jurtos), Ariogaloje, Vilniuje.

Minėdami Gedulo ir Vilties – sovie-tinės okupacijos ir genocido – dieną, skel-biame pasauliui, kad buvę pažeminti, kentėj, bet stiprūs dvasia sukurė ger-senę Lietuvą. Vardan mirusiųjų ir gyvų-jų, vardan mūsų vaikų ateities šiandien skamba Gedulo ir Vilties varpai.

Prof. Arimantas DUMČIUS

2018 m. birželio 15 d.

Tremtinys

Nr. 22 (1284)

3

Europos elfai prieš Kremliaus trolius

Rusijos informacinių karo ginklai ir alternatyvios realybės kūrimas

Šiais laikais Rusijos propaganda ir dezinformacija pasiekė nematyta mastą. Po Krymo aneksijos ir karinės agresijos Rytų Ukrainoje 2014 metais Kremliai reikėjo bet kokia kaina pateisinti savo veiksmus.

Naujausi Rusijos propagandinių karo pavyzdžiai – poveikis „Brexit“ referendumui, rinkimams Nyderlanduose, Prancūzijoje ir Vokietijoje. Čia Kremliaus pėdsakai yra pakankamai akivaizdūs. ES susiduria su gerai organizuota ir dosnai finansuojama, itin agresyvia Rusijos valstybės melagingų „naujienų“ platinimo kampanija. Naudojant manipuliavimo ir dezinformacijos taktką, kuriamos sąmokslo teorijos. Skleidžiant melą, siekiamas destabilizuoti Vakarų demokratinę tvarką, suprievinti ir susilpninti atskiras valstybes, suskaldyti Europos Sąjungą. Kremliaus remia visus tuos, kurie nori ją sunaikinti.

Daugelis ES valstybių tik neseniai ėmė suvokti Kremliaus informacinių karo keliamą grėsmę. O Baltijos valstybės kovoja su rusų propaganda ir dezinformacija jau nuo 1990 metų.

Apskritai kalbant, Rusijos valstybinės propagandos ir dezinformacijos kampanijos nėra naujas reiškinys. Tačiau šiandien Kremliaus propagandos mašina išnaudoja visas šiuolaikines technologijas: internetą, socialines medijas, „trolių fabrikus“, „botus“ (specializuotas programos). Šios technologijos leidžia be didesnių pastangų per keletą minučių paskleisti melagingas „naujienas“ šimtams tūkstančių žmonių.

Akivaizdi tendencija, kad šiandienos pasaulyje karo pobūdis, formas keičiasi. Atsirado informaciniai, hibridi-

nai karai. Informacinių karo tikslas – ne fizinis priešo sunaikinimas, o proto, sąmonės kontrolė ir užvaldymas. Žala, padaroma priešui mūšio lauke, perėjo į skaitmeninį lygi – karą su priešo informaciniems sistemomis. Mūsų atveju Kremliaus kariaujamas informacinius karas stumia Vakarų valstybių visuomenes į nusivylimą, pasitikėjimo praradimą savo vertybėmis ir politine sandara, demokratija apskritai.

Pagrindinis skirtumas tarp sovietinės ir dabartinės Kremliaus propagandos yra tas, kad sovietiniai laikais buvo svarbu įrodyti, kad informacija yra „patikima“. Dabar gi tiesa nėra svarbi, nes visi turi galimybes sakyti, kas tik šauja į galvą, skleisti tai viešojoje erdvėje. Kas gali būti naudingiau ir veiksmingiau Kremliai, kuris siekia sukurti taip vadinančią alternatyvią realybę, iškreiptą tikrovės vaizdą, kuriame nebeatpažistame ne tik kitų, bet ir patys savęs?

Kremliaus savo propagandos mašinai per metus skiria daugiau nei milijardą eurų. Tai televizija „RT“ (Russia Today), kuri transliuoja 100 šalių, internetinis naujienų portalas „Sputnik“, publikuojantis „naujienas“ 33 pasaulio kalbomis. Be to, iš valstybės biudžeto taip pat gausiai finansuojami gerai žinomi Kremliaus „trolių fabrikai“, skleidžiantys melagingas naujienas bei komentarus, naudojantys tam tikslui naujausias technologijas.

Europos elfai kovoje prieš Rusijos trolius

Europos Sąjungos atsakas į Rusijos plato masto tiesioginius dezinformacijos išpuolius yra ne tik nepakankamas, bet ir labai silpnas. Jau kelerius metus ES žvelgė į ši informacinių karų

taip, tarsi jis neturėtų tiesioginės įtakos ES valstybių narių visuomenėms. Nebuvo norima pripažinti, kad Rusija deda aktyvias pastangas, siekdama sunaikinti pasaulio tvarką, kuri beveik 70 metų suteikia euroatlantiniams regionui gerovę ir taiką.

Rytų, Vidurio ir Šiaurės ES valstybės narės pirmosios suprato, kokią grėsmę Europai ir pasaulinei tvarkai kelia gerai organizuota Kremliaus propagandos ir dezinformacijos kampanija ir primygintai reikalavo, kad ES suvienytų pastangas ir pajėgas prieš ją kovoja. Tačiau Europos Sąjungai vis dar yra nelengva suvokti Rusijos informacinių karų kaip realią grėsmę. Kai kurios ES valstybės narės reagavo vėlai, o kai kurios iki šiol nesiima realių veiksmų.

Europos Sąjunga 2015 metais įsteigė Rytų strateginės komunikacijos darbo grupę. Šios grupės atsiradimas buvo svarbus, bet nepakankamas žingsnis, norint įveikti Kremliaus propagandos mašiną. 2015 metais ši darbo grupė turėjo tik... vieną pareigūną, kuris kovojo informacinių karų su Rusija. Darbar Rytų strateginės komunikacijos darbo grupėje yra 14 darbuotojų. Ją sudaro 7 deleguoti ekspertai iš Čekijos Respublikos, Danijos, Didžiosios Britanijos Latvijos, Lietuvos, Suomijos, Švedijos ir Europos Komisijos. Kiti komandos nariai yra laikini darbuotojai. Akivaizdu, kad absurdiskai mažas Rytų strateginės komunikacijos padalinys nėra pajėgus kovoti su Kremliaus siekiais suskaldyti ir sunaikinti mūsų visuomenes. Palyginiu – „trolių fabrike“ Sankt Peterburge dirba šimtai darbuotojų, kurie 24 valandas per parą ir 7 dienas per sa-

EP narė Laima Andrikienė

vaitę masiškai skleidžia melagingus komentarus ir klaudinancią informaciją.

Nuo pat įsteigimo Rytų strateginės komunikacijos darbo grupė veikė be savo biudžeto. Praėjusiais, 2017 metais, Europos Parlamentas paskyrė 1,1 milijono eurų šiam padalinui 2018–2020 metams. Artėjantis ES Tarybos susitikimas 2018 metų birželio 25 dieną, kuriamas dalyvaus ir LR Prezidentė D. Grybauskaitė – tai galimybė pradėti rimtas aukščiausiojo lygio derybas dėl Rytų strateginės komunikacijos darbo grupės ateities.

Visi kartu turime stengtis stiprinti mūsų visuomenės sat sparumo melagingai informacijai. Suprantama, kad sustabdyti visą dezinformaciją yra neįmanoma užduotis. Tačiau būdami stipresni ir vieningesni, galime laimeti šį karą, karą dėl mūsų jaunosis kartos ateities. Kova už tiesą nesibaigia, ji tėsiasi.

**Dr. Laima ANDRIKIENĖ,
Europos Parlamento narė**

Įvykiai, komentarai

Trumpa atmintis – salyga tikrai istorinei klaidai

Tais laikais tai buvo neregėtas nematytas dalykas – ant žiguliuko šono buvo užrašytas raginimas balsuoti už Arvydą Juozaitį, tai yra už Sąjūdį: neregėtas todėl, kad savo automobilius saugojom labiau nei savo aki, o užrašai būdavo tik ant milicijos ar sportinių automobilių. Vien tik tas neiprastas užrašas dvelkė kažkuo nauju, kažkokia nepaaiškinama ateities viltimi. Deja, kokia buvo staigmena sajūdininkams, kai A. Juozaitis atsiėmė savo kandidatūrą Algirdo Mykolo Brazauskų labui... Bet tada ēmė aiskėti, „kas yra kas“. Vieňiens reikėjo formalios „perestrojkos“ (bet kad niekas nepasikeistų po nomenklaturine saule), antriems – „suverenitetė SSRS sudėtyje“ (ir šiemas norėjos išlikti „avangarde“), kitiems – išprovokuoti sovietinę armiją, o kai kuriems – diplomatiniams keliais išvairuoti Lietuvą i nepriklausomybę. Visi tie pirmieji trys 1992 metų rinkimuose ir balsovo už Lietuvą, kokią dabar peikiame, bet kaltę jie ir dabar verčia ant „kai kurių“, kurie tuos rinkimus triuškinančiai pralaimėjo. Gaila, kad žmonių atmintis toli nesiekia – antraip jie susimąstyti, prieš sakydamis pagyrimo žodžius kai kuriems to laikmečio veikėjams, šiandien keliamiems į pirmas sajūdinin-

kų gretas. Tenka pripažinti ir tai, kad nemažai baltų dėmių dengia visai nesusiųjų (ypač 1991 metų sausį, kuomet sprendėsi Lietuvos likimas ir atsiskleidė tuometinių politinių veikėjų pažiūros ir būdo savybės), todėl nesunku manipuliuoti apie juos nežinanciais žmonėmis. Galbūt kas nors parašys memuarus, ir sužinosime, kaip organizavo perversmą K. Prunskienė, kaip jai talkino R. Ozolas, deja, kol kas apie tai pavyksta perskaityti tik socialiniuose tinkluose vykstančiose diskusijose. „Kai Ozolas tiesioginiame eteryje buvo paklaustas, ar palaiko LKP, atsakė – „nepalaikau (pauzė), bet remiu.“ Čia vertėtų priminti, kad kai A. M. Brazauskas nesutiko kandidatuoti antrajai kadencijai į Prezidentus, R. Ozolas pareiškė didelį apgailestavimą, nes, anot jo, A. Brazauskas buvo politinio stabilumo garantas.

Kitas komentatorius rašo: „Kodėl staiga prireikė „reanimuoti“ tai, ko iš esmės nebuvvo? Na, taip, buvo Ozolas autoritetinges žmogus tarp inteligentijos, tačiau kaip politikas tarptautiniu mastu jis net A. Brazauskui nusileido. Tad kodėl staiga prireikė kelti Ozolą į padanges, stengtis jį parodyti kaip tą, kuris buvo tikrasis Sąjūdžio lyderis ir idėjinis

Lietuvos vedlys į nepriklausomybę? Atsakymas paprastas – jam parinktas vaidmuo, kurio reikia Kremliai kovoje su TS-LKD: reikia žūtbūt nuneigtį objektyvių istorinę tiesą ir įteigtį nesusigaudančiomis ir gerokai praplaučiomis smegenimis pasižyminčiomis minioms, kad ir Lietuvos kursas į Vakarus buvo klaidingas.“

Cia vėl galima prisiminti „istorinės klaidos“ autorij Arvydą Juozaitį. Tai žmogus, saugiai išplukdės komunistų partiją į nepriklausomos Lietuvos politinio gyvenimo vandenis. Ir kąjūs manote – šiandien ši veikėja „būrys intelligentijos“ siūlo į Prezidentus! Va čia tai būtų tikrai istorinė klaida!

Susikūrė „Tautos forumas“. Jo politinė kryptis aiški, tačiau darinys partija nesiskelbia – dabar labai populiaru pasivadinti „forumu“, „judėjimu“ ir turėti tokias pat teises, kokias turi politinės partijos, tačiau neturėti tokų įpareigojimų ir įstatymų ribojimų. Galima prognozuoti, kad šis „forumas“ bus ta politinė grupuotė, kuri stums į Prezidentus savo kandidatą. Stums, nepastebimai patepama (kad geriausiai stumti) kokio nors „žemės koncerno“ pinigais, reikalaujančių baudžiamojon atsakomybėn „tuos, kurie Lietuvą iki tokios prapulties privėdė“, vardins „istorines

klaidas“, tarp kurių lyg tarp kitko nuskambės ir energetinės nepriklausomybės siekiai, ir NATO.

Politinė to „forumo“ platforma nuskambėjo iš Seimo tribūnos, minint Sąjūdžio 30-metį. Anot jaunojo oratoriaus, nepriklausoma Lietuva yra nenuisiekės projektas, joje žmonės visiškai nuskurdo, todėl baigia išsibėgioti (čia labai vietoje priminti Putino teiginius, neva, Lietuvoje telikę pusantro milijono gyventojų), o kalti dėl tokios situacijos yra, žinoma, konservatoriai! Komentarių nereikia! Tiesa, buvo keista klausytis jauno žmogaus, šitaip niekiančio savo Tėvynės nepriklausomybę. Bet pasirodo, dabar taip suprantamas patriotizmas – kuo juodesnėmis spalvomis nupiešti Lietuvos dabartį ir suniekinti bei apkaltinti TS-LKD. Žodžiu, tuos, kas vedė Lietuvą į nepriklausomybę, kas kūrė jos valstybingumą įtvirtinančias sferas, kas per didžiausias krizes gelbėjo nuo ekonominio krago. Per tą kaltinimą gausą savaime prasimūša klausimas – kam to reikia? Kodėl reikia puli politinę partiją, kuri jau antrą kadenciją sėdi bedantėje opozicijoje? Atsakymas jau yra šiame tekste, viename iš komentarų.

Gintaras MARKEVIČIUS

Žemaitijos regiono buvusių tremtinių saskrydis

Paskutinį gegužės savaitgalį Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos Plungės filialas sukvietė tremtinius, politinius kalinius ir visus skaudžiai Lietuvos praečiai neabejingus žmones į Žlibinų seniūnijoje, Purvaičių kaime, esančią istorinę etnografo profesoriaus Ignas Končiaus tėviškė, į Žemaitijos regiono tremtinių saskrydį „Lietuva mano širdyje“.

Rinkosi tremtiniai ir šauliai iš Mažeikių, Kretingos, Telšių, Klaipėdos, Rietavo, Šilalės, Skuodo ir Plungės rajono. Į saskrydį, be buvusių tremtinių ir šaulių, atvyko gražus būrys Plungės ir Žlibinų skautų bei Plungės „Saulės“ gimnazijos jaunieji šauliai.

Šventė prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukojo Žlibinų parapijos klebonas Edvardas Steponavičius. Šv. Mišių metu giedojo Plungės rajono savivaldybės Kultūros centro tremtinių ir politinių kalinių choras „Tėvynės ilgesys“, vadovaujamas Rūtos Černeckienės.

Po šv. Mišių renginio vedėja Liucija Bertulienė, LPKTB Plungės filialo pirmininkė pavaduotoja, pristatė atvykusius svečius. Susirinkusiuosius sveikino LPKTB tarybos pirmininkas Vidmantas Samys, LPKTB valdybos narys Donatas Jankauskas, Telšių, Mažeikių, Kretingos filialų pirmininkai, Plungės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Česlovas Kerpauskas.

„Laisvė – bangiausia, ką turi žmogus, nepriklausomybė – brangiausia, ką turi kiekviena tauta. Už tą laisvę paaukujome tiek daug – sveikindamas saskrydžio dalyvius kalbėjo LR Seimo narys Jurgis Razma. LPKTB valdybos narys Donatas Jankauskas sakė: „Susirinkome paminėti 1948-ųjų trėmimus, kai iš Lietuvos buvo išvežta per 40 tūkstančių žmonių, tarp jų – apie 12 tūkstančių vaikų. Žinant, kad visoje Sovietų sąjungos teritorijoje ištremta buvo apie 80 tūkstančių žmonių, galima suprasti, jog okupantai mus, lietuvius, laikė didžiausiais priesais. Šiandien galime tuo didžiuotis.“

Kiti sveikintojai džiaugėsi gausiu būriu senjoru, kurie būdami garbingo amžiaus, nepaisydami atstumo, atvyko į saskrydį prisiminti skaudžių vaikystės ir jaunystės įvykių, pasidžiaugti, kad ištvérė tremtį ir sugrižo į Lietuvą, suaukė Lietuvos nepriklausomybęs. „Būnant čia užplūsta dvigubi jausmai: ar čia šventė, ar liūdna sukaktis? Šventė, nes esame čia, o liūdna dėl to, kad daug lietuvių taip ir negrįžo į gimtinę. Bet jūs esate stiprūs, nepalaužiami ir

linksni, – kalbėjo Plungės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Č. Kerpauskas ir pridūrė, – mes, jaunesnieji, turime lygintis į jus“.

Jis išteikė dovaną šios sodybos šeimininkams Virginijai ir Gintarui Končiams. Gintaras Končius, profesoriaus I. Končiaus anūkas, dėkodamas už parodytą dėmesį, net susigraudino ir sugraudino kitus. „Lietuvoje yra daug gražių namų, bet jie tušti, be dvasios. Tamstos esate Lietuvos dvasia. Tą atminkit ir savo anūkams sakykit: be dvasios nebus Lietuvos“, – kalbėjo G. Končius. Ne vienas po šių žodžių braukė ašarą. Saskrydį organizavusi LPKTB Plungės filialo pirmininkė prisipažino, kad nesitikėjo tiek daug dalyvių – jų atvyko per 300, nes tą šeštadienį daugelyje rajonų vyko renginiai, skirti 1948-ųjų metų trėmimo paminėjimui.

Po oficialiosios dalies koncertavo jungtinis Mažeikių rajono savivaldybės Kultūros centro tremtinių ir politinių kalinių mišrus choras „Atminties versmė“, vadovaujamas Zitos Gužauskiėnės, Kretingos Kultūros centro tremtinių ir politinių kalinių choras „Atmintis“, vadovaujamas Kristinos Rimienės, ir Plungės rajono savivaldybės Kultūros centro tremtinių ir politinių kalinių choras „Tėvynės ilgesys“, vadovaujamas Rūtos Černeckienės. Skambėjo dainos, kurias dainuos Šilalėje vyksiantčioje XIV respublikinėje politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventėje „Leiskit į Tėvynę“. Daininininkus keitė Plungės rajono savivaldybės Kultūros centro šokių kolektyvų „Žirginėliai“ šokėjai. Jiems vadovauja šokių vadovės Sonata Kazlauskytė ir Eglė Norkevičiūtė-Novoruckienė. Romansais ir patriotinėmis melodijomis linksmino Žlibinų Kultūros centro kaimokapela „Rėviena“, menovadovas Alfredas Lučinskas bei Plungės pagyvenusių žmonių klubo „Pilnatis“ ansamblis,

Sveikiname

*Sveikatos linkim, ištvermės
Laiptelių linkim į dangaus žvaigždes,
Kasdien namuos – palaimos ir sėkmės,
Saugiausio tilto per gyvenimo upes.*

Gražaus 70-ojo jubiliejaus proga sveikiname LPKTTS valdybos pirmininkės pavaduotoją **Edvardą STRONČIKĄ**. Linkime sveikatos, sėkmės prasminguose darbuose ir Dievo palaimos.

**LPKTTS Jurbarko filialas,
LPKTTS valdyba**

*Juk kartais noris, kad sustotų laikas.
Kas gera – pakartot, susigrąžint...*

Jubiliejiniu 75-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname aktyvius LPKTTS Rokiškio filialo narius **Reginą MOCKUTĘ** ir **Petą ŠALČIUS**. Linkime stiprios sveikatos, neblėstančios energijos ir Švč. Marijos globos.

LPKTTS Rokiškio filialas

Jubiliejaus proga sveikiname LPKTTS Druskininkų filialo narius:
Stasę INDZIULIENĘ – 75-ojo,
Emą TREIGIENĘ – 70-ojo.

Linkime sveikatos, ramybės ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTTS Druskininkų filialas

Jubiliejaus proga sveikiname LPKTTS Anykščių filialo narius:
Povilą RADZIAVIČIŪ – 90-ojo,
Danią PAPIEVIENĘ ir **Algimantą BEKENĮ – 85-ojo,**
Reginą ZLATKIENĘ, **Danutę TRUMPIENĘ** ir **Teklę PRUDNIKOVIENĘ – 80-ojo,**
Liudviką DANIELIENĘ ir **Oną GRIŽIENĘ – 75-ojo.**

Linkime stiprios sveikatos, Dievo palaimos ir dar daug gražių gyvenimo metų.

LPKTTS Anykščių filialas

Dėmesio!

Visus geros valios žmones kviečiame aukoti Partizanų alėjos Kauno senosiose kapinėse statybai.

Aukojamas lėšas prašome pervaesti į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos sąskaitą LT537044060008103591, AB „SEB bankas“, banko kodas 70440.

Aukoti galite ir paskambinę trumpuoju numeriu **1402**, skambučio kaina 1,50 euro. Daugiau informacijos www.partizanualeja.lt.

Dékojame už Jūsų gerumą!

LPKTTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė

vadovė Bronislava Šimkienė. LPKTBTarybos pirmininkas V. Samys visų kolektivų vadovams išteikė LPKTB padėkas.

Net ir pasibaigus koncertui niekas nenorėjo skirstytis. Norintys galėjo aplankyti iš Kretingos atvežtą kilnojamąją parodą iš ekspedicijos po Krasnojarsko kraštą. Su šia paroda supažindino LPKTTS Kretingos filialo pirmininkė Valerija Žalienė. Visi dalyviai buvo vairinami gardžia koše, kurią virė jaunieji šauliai ir jų vadovė Zofija Sidaravienė iš Rietavo. Geras oras, jauki sodbos aplinka visus likimo brolius ir li-

kimo seseris traukė kuo ilgiau pabūti, pasidalinti prisiminimais, išamžinti pagal trėmimo vietas ir pasidžiaugti šiuo susitikimu.

Norisi padėkoti rėmėjams, visiems prisidėjusiems prie saskrydžio organizavimo. Virginijai ir Gintarui Končiams už suteiktą galimybę pabūti jų sodyboje, Plungės rajono Žlibinų seniūnijos seniūne Sigitai Žemaitienei, Žlibinų parapijos klebonui Eduardui Steponavičiui, kolektyvų vadovams, atlikėjams ir vieniems dalyvavusiems šventėje.

Aniceta GRIKŠIENĖ

2018 m. birželio 15 d.

Tremtinys

Nr. 22 (1284)

5

Neišlaikę bado ir šalčio

Pabaiga.
Pradžia Nr. 21 (1283)

Jono kelionė į Krasnojarsko lagerį

Zuzana Kavaliūnienė, gyvendama Altajaus krašte, kažkokiui būdu sužinojo apie vyro buvimo vietą Krasnojarsko lageryje. Motinai mirus, aštuoniolikmetis Jonas sumanė aplankytį tėvą, nes jis dar nebuvu nuteistas, jo bylos peržiūrėjimas užsišės.

Sunku pasakyti, kaip vaikinas nusigavo iki to lagerio. Apie tai liudija Stasio Ankevičiaus pasakojimas, parašytas Sigitui Kavaliūnui 2000 metų gruodžio 2 dieną:

„Suradau truputį žinių apie jūsų dėdė Juozą Kavaliūną. Atšviečiau fotografiją iš Nacionalinio muziejaus. Apie jo veiklą daug žinojau, nes abu esame kilę iš Kudirkos Naumiesčio, o susipažinau su Juozu Kavaliūnu 1942 metais Sibire, Krasnojarsko 7-ame lageryje. Mane sudomino pas jį atsiradęs sūnus. „Kaip jis čia pateko?“ – paklausiau jo. „Kai žmona mirė tremtyje, taivakas liko našlaitis ir atvažiavo pas mane.“ Bet vaikas neilgai „svečiavosi“ pas tėvą, nes lagerio administracija ji išsiuntė atgal į tremties vietą. Netrukus ir Juozą etapu išsiuntė į kitą lagerį“.

Stasys Ankevičius – Vilkaviškio rajoно garbės pilietis, gimė 1905 metais Stanaičių kaime. Grojo orkestre pirmuoju smiuiku, ateitininkas, saviveiklininkas. Dirbo pedagogu, daug padėjo jaunimui, ūkininkams. 1941 metais suimtas ir ištremtas į Sibirą. Į Lietuvą grijo 1956 metais. V. Kudirkos téviškėje sutvarkė klėtelę ir atidarė muziejų. Tapo jo saugotoju. Stasys Ankevičius mirė 2002 metų gegužės 11 dieną.

Deja, Jonas į tremtį pas brolį ir sešeri grijo tada, kai juos ruošė kelionei prie Lenos žiočių.

Liudimas apie šeimos žūtį

Apie Juozo Kavaliūno žmonos ir vaikų žūtį Bykov Myse, Jakutsko šiaurėje, prie Lenos upės žiočių, jis žinojo iš artimųjų ir giminaičių laiškų. Kartu su Kavaliūnų šeima ten buvo Dailydienė. „Vaikai mirė iš bado“, – rašė ji Juozui laiške jau 1950 metų liepos 30 dieną.

„Nors laiškas bus liūdnas, pilnas skausmo ir ašarų, jaučiu pareigą viską aprašyti. Pirmieji metai tremtyje buvo labai sunkūs, badavome, tad nusilpo-

me. Prie silpno kūno prikimba visokios ligos. Jūsų žmona susirgo staiga, pagulė į ligoninę Altajaus krašte, kur, pasirgusi apie dvi savaites, mirė. Našlaičius, visai nusilpusius vaikus, nuvežė į Bykov Mysą prie Laptevų jūros. Visus lietuvius išsodino ant pliko kranto ir du mėnesius niekuo nemaitino. Prasidėjo masinės mirtys, kasdien mirdavo po 15–20 žmonių. Taip mirė ir jūsų vargšai vaikai. Pirmasis mirė Jonukas, po jo Ramunė, kiek pasilaikės užgeso ir Algimantas. Visi mirė iš bado. Gelbėti jų nebuvu kam, nes ir kiti turėjo mažai jėgų, manė, kad visus ištiks toks likimas...“

Lageriai ir tremtis

Per taip vadinamą teismą Krasnojarsko lageryje 1942 metų pradžioje tardytojas į Juozo kaltinamają išvadą užraše: „Juozas Kavaliūnas, gyvendamas buržuazinėje Lietuvoje, reiškėsi kaip aktyvus Vokietijos šalininkas, buvo slaptos voldemarininkų fašistinės organizacijos narys, Suvalkų ekonominio sukilio metu tarp gyventojų platino fašistinius atsišaukimus, gyrė geras gyvenimo sąlygas Vokietijoje. Taip įvykdė nusikaltimą pagal RSFSR BK 58-13, kaltinamajam Juozui Kavaliūnui siūlau taikyti aukščiausią bausmę – sušaudyti be turto konfiskacijos, nes jo nėra“. Turėjo suglumti teisiamasis, nes juk nepriklausomoje Lietuvoje kritikavo taip vadinamą buržuazinę valdžią, buvo jos nuteistas, o tu pačių rusų valdžios išlaisvintas iš kalėjimo. O čia – viskas atvirkščiai. Net sovietinis prokuroras, turėjęs pasirašyti išvadą, jos netvirtino, reikalavo ištaisyti klaidas. Juk pasipriešinimas Smetonas valdžiai nesietinas su nusikaltimais kaimyninei Rusijai, o platinami fašistiniai atsišaukimai buvo tik jo kuptetai apie suniką valstiečių dalią. Be to, byloje nėra jokių dokumentų ir daiktinių įrodymų. Visus metus vyko kaltinamosios išvados taisymai, o 1943 metų sausio 2 dieną „trojka“ suformulavo naują, dar absurdžkesnį kaltinimą: „Už aktyvią kovą prieš darbininkų klasę ir revoliucinį judėjimą įkalinti Juozą Kavaliūną pataisos darbų kolonijoje aštuonieriams metams.“

Prieš nuosprendį jis gavo žinią, kad Altajus krašte mirė žmona, o Bykov Myse, Jakutijoje, prie Laptevų jūros,

Mažieji Trofimovsko salos tremtiniai lietuviai

iš bado mirė duktė ir abu sūnūs...

Iki 1949 metų Juozas Kavaliūnas buvo kalintas Krasnojarsko krašto lageriuose. 1949–1958 metais gyveno tremtyje. I Lietuvą sugrįžo po septyniolikos metų, 1958–aisiais.

Gyvenimas Lietuvoje

Po lagerių ir tremties į Lietuvą Juozas Kavaliūnas sugrįžo sunykęs, su pagalve glėbyje, su kuria buvo išvežtas ir kurią išsaugojo, nepaleido iš rankų. Iš pradžių važinėjo iš vienos vietas į kitą pas gimines, draugus ir pažiastamus. Gyventi Kaune priėmė giminės, nuosegers Onos Gerdvilienės, pasitraukusios į Naujają Zelandiją, gavo kelis siuntinius, atsigavo. Pensijos jis nebuvovo užsidirbęs, éjo aštuntą dešimtį. Buvo optimistas, nes galvojo, kad sovietinė imperija subyrės, okupantai išsišeidins, o jis su broliais ir sese pasimatyti Kaune, Rotušės aikštėje, kur stovi Gerdvilių namas.

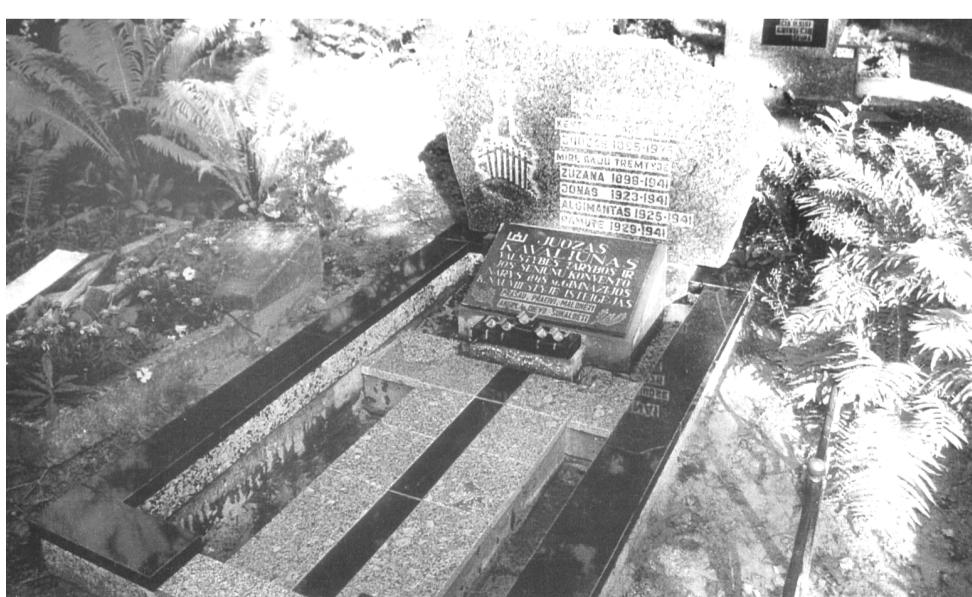
I gyvenimo pabaigą Juozas Kavaliūnas vis mažiau kalbėjo, sielojos, kad yra kitiems našta. Sakė, kad nesulaikys laisvos Lietuvos. Susirges nutarė nėko nevalgyti ir mirti badaudamas, kaip atsitiko jo šeimai. Norėjo pačiausti tokią mirtį. Taip tikėjosi bent iš dalies išpirkti kaltę prieš savuosius, nes savo veikla, klaudinga pasaulėžiura anoje nepriklasomoje Lietuvoje sugadino jiems gyvenimus. Likus dvim dienoms iki išėjimo, saviesiems

perdavė brangiausias jam relikвијas: laiškus, nuotraukas, dalį rankraščių su kupletais ir eiléraščiais, išreiškė paskutinę valią. Visiems savo kankiniojams atleido jų kaltes. Mirė Bagotosios ligoninėje Marijampolės rajone tyliai, su aiškiu protu ir susivokimu bebaigės devintą dešimtį 1975 metų sausio 18 dieną. Sigitas Kavaliūnas pasakojo, kad jam teko būti prie ligonio paskutinėmis jo gyvenimo dienomis. Nuo ilgo badavimo sustino ligonio kojos, gydytojų ir artimųjų įkalbinėjimai valgyti liko be atsako. Prisakė gyventi visiems santarvėje, linkėjo sulaukti Lietuvos nepriklasomybės ir suklestėjimo.

Artimųjų pageidavimui Juozas Kavaliūnas palaidotas Kudirkos Naumiesčio parapijos kapinėse. Kape užkasta žemės iš Sibiro kapsulė, kur buvo palaidoti iš bado mirė jo žmona ir vakių. Paminkle yra iškalti visų jų vardai.

Net ir po Juozo mirties sovietinis saugumas nepaliko jo ramybėje. Kai 1984 metais Onutės Gerdvilienės vakių Meilutė ir Vytautas svečiavosi Lietuvoje, grįžtant į Naujają Zelandiją, traukiniu važiavo į Varšuvą ir vežėsi dalį jo kūrybos rankraščių. Saugumiečiai juos atėmė. Konfiskacijos aktas nebuvovo surašytas, jie buvo sunaikinti, nes Atgimimo metais KGB archyvuose jų nerado...

Spaudai paruošė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Kavaliūnų šeimos kapas Kudirkos Naumiesčio kapinėse

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama
iki kiekvieno mėnesio 28 dienos
bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje,
per „Lietuvos pašto“ laiškininką,
paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400,
internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.
Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:
1 mėn. – 2,45, 3 mėn. – 7,34 Eur.

Tėvo paveikslą kūrėme kartu

Vasarą alsuojančio birželio pradžioje Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniai sajungos Kauno filialas, LUMA ir Kauno įgulos karininkų ramovė pakvietė į ypäč jaukų ir spalvingą renginį „Tėvo paveikslas“, skirtą Tėvo dienai ir Adolfo Ramanausko-Vanago metams paminėti. Pasiklausyti Tėvui skirtų gražių žodžių, prisiminimų pagerbti ir išgirsti prasmingų pranešimų susirinko daug garbingų ir mielių svečių. Atvyko buvę tremtiniai iš Ukmergės filialo, LR Seimo nariai dr. Arvydas Anušauskas, TS-LKD Kauno sueigos pirmininkas Kazys Starkevičius, LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas, valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, Trečiojo amžiaus universiteto direktorė prof. Nijolė Petronėlė Veckienė, Kauno sąjūdžio atstovai ir kiti.

Po šventinio „Šermukšnėlio“ vaikų darželio auklėtinė pasirodymo sveikinimo žodži tarė Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius. Jo kalboje jautėsi didelis susirūpinimas tuo, kas vyks ta šiandien, jog labai trūksta sąžinės, ir sunku paaiškinti, kodėl taip atsitiko. „A. Ramanauskas šią vertybę (sąžinę) turėjo ir galėjo drąsiai eiti patrioto, tėvynės mylėtojokeliu. Galėjo rizikuoti brangiausiu turtu – šeima. Kaip gera, kad tokį kaip Adolfas buvo ne vienas“, – sakė S. Tam-

kevičius dėkodamas visiems, kuriem tikrosios vertybės yra brangios.

Susirinkusiuosius sveikino ir šiltais žodžiais apie tėvus dalijosi Seimo narlys K. Starkevičius, LPKTS pirmininkas G. Rutkauskas, valdybos pirmininkė R. Duobaitė-Bumbulienė, Kauno filialo pirmininkas Vladas Sungaila. Renginio vedėja LPKTS tarybos pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė priminė LLKS Tarybos 1949 metų vasario 16-osios Deklaracijos reikšmę – tai jos dėka šiandien esame laisvi.

Koks buvo Adolfas Ramanauskas-Vanagės – tėtis, mokytojas, karininkas, patriotas – paveikslą piešė Vanago dukra Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskiene. Itaigiu, meilės ir švelnumo kupinu balsu ji pasakojo, koks buvo ir jos atminty išliko Tėvelis, kaip kolegas mokytojai, mokiniai ji mylėjė: „Kolegos jis gerbė už principingumą, draugiškumą, mokėjimą bendrauti. Jo troškinimas, kad Lietuva būtų laisva, nulėmė jo pasirinkimą.“

Kaip jam buvo skaudu atsisveikinti su mokykla, galima pajusti iš Auksutės pacituotos jo atsiminimų ištraukos: „Užėjau į mylimą klasę paskutinį kartą. Turėjau palikti mylimus mokinius, savo mylimą profesiją...“

A. Ramanauskaitė-Skokauskiene pasakojo, kaip A. Ramanauskas-Va-

nagas, būdamas puikus organizatorius, suvienijo Merkinės būrius įvieną kuopą, vėliau ji permuota į batalioną, kaip jis 1947 metais perėmė vadovavimą Dainavos apygardai, 1948 metais buvo išrinktas Pietų Lietuvos partizanų srities vadu.

A. Ramanauskas rašė daug atsiminimų ir juos slėpė įvairiose vietose. Kai mama grįžo iš lagerio, jos abi surado slėptus rašinius ir išleido knygą „Daugel krito sūnų“. Dr. Arvydas Anušauskas, LR Seimo Valstybės istorinės atminties komisijos narys, kalbėjės apie nežinomus Vanago istorijos aspektus, žadėjo šių metų pabaigoje išleisti jo biografinę knygą. Daug įdomių detalių, pamastymų, interpretacijų apie A. Ramanaus-

ką, paskutinius tardymus, kankintojus, kaip N. Dušanskį, susirašinėjimą su R. Vanagaite, pateikė A. Anušauskas.

Apie A. Ramanausko asmenybę ir veiklą Merkinės krašte pasakojo Merkinės krašto muziejaus direktorius Mindaugas Černiauskas. Jis pasidžiaugė, kad didžiausias turtas, kurį yra palikęs Vanagės, tai jo užrašai.

Vakarui jaukumo suteikė nuoširdumu papirkęs, romansus atlikęs solistas Arvydas Paulauskas. Jo atliekamos dainos ir poezijos posmai graudino susirinkusių širdis. Savo koncertu žavėjo Jaunuų turistų klubo gitaristų būrelį dainininkęs.

Audronė KAMINSKIENĖ

1948 metų trėmimo 70-mečio minėjimas Subačiuje

Gegužės 19 dieną trėmimo septuadas dešimtmetį pažymėjo buvę Krasnojarsko krašto Mansko rajono tremtiniai ir politiniai kaliniai. Šv. Mišias Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje už mirusius ir gyvus ešelonų brolius ir seseris aukojo klebonas Vidmantas Bloškis.

Renginio dalyviai padėjo gėlių prie tremtinų stogastulpio ir bendro partizanų kapo, sugiedojo valstybės himną.

Kultūros namuose visiems didelių išpuštį padarė parodytas režisieriaus Justino Lingio filmas „Partizanų vaka“. Buvę tremtiniai dėkingi Auksu-

tei Ramanauskaitei-Skokauskienei, parūpinusiai šio filmo kopiją renginio organizatoriams.

Likimo sesės ir broliai maloniai bendravo prie sunėštinių vaišių stalo Subačiaus kavinėje „Vėjelis“. Kalbėjo Antanas Šleivys iš Pasvalio, tremtyje gimęs Anykščių rajono meras Kęstutis Tubys, Kazys Vilimas iš Didžiosios Riešės, LPKTS Kupiškio filialo pirmininkė Dalia Dyrinė, Vanda Čepaitė-Jakavickienė iš Pakruojo rajono, Regina Jankauskaitė-Žirgulevičienė iš Anykščių rajono Akmenės dvaro.

Renginio metu buvo deklamuojami Bernardo Brazdžionio, partizanės Dianos Glemžaitės, tremtinio Antano Paulavičiaus ir kitų autorių eilėraščiai.

Buvusiems tremtiniams daug džiaugsmo suteikė bendravimas su poezijos mylėtojais Vincu Sidlauskui, Petru Vanagu iš Panevėžio rajono, Kupiškio meru Dainumi Baraudskui, Subačiaus seniūnu Vidmantu Paliuliui, Kultūros namų vadybininke Inga Dovydėniene, knygos „Vaikystės

spalvos“ apie tremtinį Mansko rajone autoriumi Jonu Tvaska.

Jonas BABICKAS

Skaudi istorija buvo ir tebéra gyva

Jo palaikai ilsisi Vilniuje, Tuskulėnų dvaro parko kolumbariume.

Diena sutapo su gegužės 22 ir 23 dienomis minimomis didžiausiomis 1948 metų Lietuvos gyventojų tremties 70-osioms metinėmis. LPKTS Klaipėdos rajono filialo valdybos pirmininkas Jonas Šatkus priminė, jog prieš 70 metų iš Lietuvos buvo ištremta 40 tūkstančių gyventojų, o iš Klaipėdos rajono – 800 žmonių. I Sibiro ir Šiaurės sritis buvo ištremta ne mažiau kaip 132 tūkstančiai, iš jų kas penktas žuvo.

1948 metais lietuvių sudarė pusę visų į Sibirą vežamų žmonių. 1948 metų trėmimų operacija buvo koduotai pavadinata „Vesna“, bet tai tremtiniam nereiškė pavasario. Tautodailininkas Petras Balys, sukūrės medžio skulptūrą A. Stalmokui atminimui, kuri stovi šio namo kieme, perskaitė D. Kudžmaitės eiles,

skirtas tremtiniam. Skambėjo patriotinės dainos, atliekamos choro „Atminies aidai“ (vadovė R. Česnauskienė). Buvo padékota rajono savivaldybei už dalinį knygos „Čia susibėgo mūsų keliai“ (sudarytoja E. Uktverienė) leidimo finansavimą.

Buvo įteikti padékos raštai už prasmingą veiklą Vytautui Gipiskui ir Juozui Lankučiui. Dėkingi esame Viktorui ir

Mariui Šatkams už nuostabią dovaną – suteiktą galimybę jų sodyboje pabūti kartu, dalytis prisiminimais. Ilgai dar netilo dainos, liejosi prisiminimai. Pasidžiaugta, kad būdavo dienų, kai Sibire žmonės mokėjo džiaugtis, mylėti, svajoti.

Renginyje dalyvavo LPKTS pirmininko pavaduotojas Z. Čerkauskas, Klaipėdos PKTS valdybos pirmininkas P. V. Mickus.

Vaclovas SAKALAUSKAS

Antanas Stalmokas

1920–1946

Šiame name gyveno
Gargždu, Endriejav, Veiviržėnų ir Kuliu valsčiu partizanų vadai.

Išduotas, kankintas ir sušaudytas Vilniaus KGB rūmuose.
Palaikai išsisi Tuskulėnų dvaro parko kolumbariume.

2018 m. birželio 15 d.

Tremtinys

Nr. 22 (1284)

7

Kauno Sajūdžio istorijos puslapiai

Jubiliejiniai Lietuvos metai ženklina ne tik nepriklausomybės šimtmetį, iškilių kultūros, istorijos žmonių sukaktis. Prismingi metai LPKTS – minimas įkūrimo 30-metis.

Isimintini metai ir Sajūdžio Kauno skyriui. Minint šią istorinę sukaktį, LPKTS salėje suvengta paroda „Kauno sajūdžio istorijos puslapiai“ iš Kauno skyriaus pirmininko, kolekcininko Raimundo Kaminsko archyvinų rinkinių. Parodoje eksponuojami dokumentai, Sajūdžio leidiniai.

Parodą pristatė prof. Arimantas Dumčius ir Raimundas Kaminskas. Apie Sajūdžio veiklą Kauno rajone, mieste kalbėjo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo Akto signataras Leonas Milčius. Parodos atidaryyme dalyvavo LR Seimo

narė Gintarė Skaistė, kiti garbus žmonės.

Minint Lietuvos Sajūdžio 30-metį, Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už gyvus ir

mirusius Kauno sajūdiečius, o Kauno įgulos karininkų ramovėje vyko iškilmingas Kauno Sajūdžio įkūrimo 30-mečio minėjimas.

Dalia POŠKIENĖ

Rasti partizanų vado Adolfo Ramauskos-Vanago palaikai

(atkelta iš 2 psl.)

Svarbu ir tai, kad pernai Vyriausybė išgirdo mūsų prašymą ir skyrė paieškoms papildomų lėšų“, – sakė B. Burauskaitė.

Praejių metų pradžioje į LGGRTC kreipėsi asmuo, pateikės informacijos apie čia užkasto artimo giminaičio galimą kapavietės vietą. Šis ir kitai liudijimai padėjo tiksliau nustatyti vieną iš šiose kapinėse esančių sušaudytų asmenų užkasimo vietą. Taip pat siekta išsiaiškinti, ar čia buvo slepiami tik kriminaliniai, ar ir politiniai sušaudyti.

bei sušaudytų kalinių palaikai. Šiai hipotezei pasitvirtinus, buvo ieškoma konkrečių asmenų palaikų. Egzekucijų aukų užkasimo vietų paieška vykdyta kryptingai, prieš tai išanalizavus turimus archyvinius šaltinius. Apie galimai užčiuoptą siūlo galą Vilniaus universitetas kartu su LGGRTC pranešė praejių metų grudži. Tuomet skelbta, jog iš viso Našlaičių kapinėse galėjo būti palaikota per 2600 asmenų. Daugiausia tai buvo negyvi giminė kūdikiai, jvairiose ligoninėse mirę asmenys, neturintys

artimųjų, benamiai, neatpažintų asmenų kūnai. Taip pat šiose kapinėse užkasinėtos medicininės atliekos iš jvairių gydymo įstaigų.

LGGRTC atliktu tyrimu duomenimis, nuo 1956 iki 1969 metų Vilniuje mirties bausmė įvykdinta 206 asmenims. Iš jų 76 buvo kaltinami politiniai suzikaltimais ir egzekucijos įvykdystas LSSR KGB vidaus kalėjime, 130 nuteisti už kriminalinius suzikaltimus ir sušaudyti Lukiskių kalėjime.

„Tremtinio“ inf.

Skelbimai

Birželio 16 d. (šeštadienį) 11 val. Rumšiškių kultūros centre įvyks jubiliejinis 30-asis Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ suvažiavimas. Dalyvių registracija – nuo 10 val. kultūros centro fojė.

Iš Kauno į suvažiavimą bus galima nemokamai nuvažiuoti specialiu autobusu, kuris išvyks 10 val. iš prekybos centro „Savas“ (Savanorių pr. 346) stovėjimo aikštėlės.

Pasiteirauti tel. 8 616 08347 (Gintaras), (8 37) 316347 (Algirdas) ir 8 676 62983 (Tadas). Daugiau informacijos interneto svetainėje www.kolyma.lt.

Birželio 16 d. (šeštadienį) 12 val. Broliai „Lapteviečiai“ kviečia į tradicinį tremtinių susitikimą Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse prie žeminukės-jurtos paminėti tremtinių į Arktį metines bei Gedulo ir Vilties dieną, dalyvauti Dalios Grinkevičiūtės atminties ir pagarbos medailio įteikimo ceremonijoje bei apžiūrėti Viktorijos Daniliauskaitės darbų parodą.

Birželio 16 d. (šeštadienį) 10 val. Šilalės r. savivaldybės posėdžių salėje (J. Basanavičiaus g. 2, 3 aukštasis) įvyks LPKTS valdybos posėdis. Valdybos narius kviečiame dalyvauti.

Užjaučiamame

Dėl buvusios tremtinės Onos Gudžiūnienės ir politinės kalinės Mortos Grinevičienės mirties nuoširdžiai užjaučiamame artimuosius.

LPKTS Kėdainių filialas

Tremtinys
ISSN 2029-509X

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė
Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. (8 37) 323 204
El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių
ir tremtinių sąjunga

Įmonės kodas 300032645
Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365
AB „SEB“ bankas
Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai

Tiražas 1720 egz.

Kaina
0,61 euro

Ilsėkites ramybėje

Antanas Kaminskas
1933–2018

Gimė Panevėžio aps. Subačiaus valsč. Surdegio k. ūkininkų šeimoje, auginusioje aštuonis vaikus. Prasidėjus sovietinei okupacijai, Antano brolis Povilas tapo partizanu Svyruokliu, vėliau partizanu, žuvo 1947 m. Sesuo Liudvika taip pat tapo laisvės kovotoja Kuosa, Amazonė. 1947 m. šeima ištremta į Tomsko sr. Asino r. Baturino gyvenvietę. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Sukūrė šeimą su tremtine Ona Pribušauskaite, užaugino tris sūnus, gyveno Kaune. Dirbogamykloje „Aidas“ elektriku. Nuo 1991 m. buvo LPKTS Kauno filialo narys, nuo 2004 m. TS-LKD narys.

Palaidotė Petrašiūnų kapinėse.

Užjaučiamame žmoną Oną, sūnus Raimundą, Neriją, Vitalijų ir artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

Aldona Grauslytė-Vasilienė
1930–2018

Gimė Plungės valsč. Juodėnų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje dešimt vaikų. Vienas iš brolių buvo partizanas. Baigusi Juodėnų k. pradinę mokyklą, mokėsi Plungės gimnazijoje. Tėvas jau buvo žuvęs, kai 1948 m. mama su trimis jauniaisiais vaikais buvo ištremta į Buriatijos Mongolijos Zaigrajevo r. Ilkos gyv. 1951 m. Aldona ištėkojo už to paties likimo draugo Petro, susilaikė trijų vaikų. 1959 m. grįžo į Lietuvą. Apsigynė tėviškėje, dirbo įvairius darbus. Baigusi technikumą įgijo prekių žinovės specialybę. Prasidėjus Atgimimui išišiungė į tremtinių organizacijos veiklą. Buvo LPKTB Plungės skyriaus pirmininkė, dainavo chore.

Palaidotė Plungės senosiose kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamame dukterę Virginijos ir Matildos, sūnaus Rolando šeimas, vaikaičius, giminės.

LPKTB Plungės filialas,
choras „Tėvynės ilgesys“

Adelė Gaižutytė-Kelmlienė
1930–2018

Gimė Ukmergės r. Žemaitkiemio valsč. Šeimyniškių k. Augo su seserimi ir trimis broliais. Tėtis buvo garsus siuvėjas. Brolis Antanas 1947 m. išėjo partizanauti. Adelė mokėsi Želvos vidurinėje mokykloje, bet jos nebaigė, nes 1948 m. šeima buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Igarką. Kai 1951 m. mirė tėvas, Adelė liko vienintelė šeimos maitintoja. Susituokė su likimo draugu Gediminiu Kelmeliu. 1956 m. gimė sūnus Vitas. 1960 m. šeima grįžo į Lietuvą, apsigynė Kalvarijos miestelyje, Marijampolės r. 1963 m. gimė sūnus Regimantas. Adelė dirbo vaikų darželyje ūkvedė, vėliau – gyvulininkystės ūkyje selekcininkė. Prasidėjus Atgimimui abu su vyru aktyviai išišiungė į Kalvarijos „Tremtinio“ klubo veiklą. 1998 m. persikėlė gyventi į Šiaulius, buvo LPKTS Šiaulių filialo narė.

Nuoširdžiai užjaučiamame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Šiaulių filialas

Vytautas Blažiejus Vaickus
1929–2018

Gimė Zarasų aps. Salako valsč. Zubavavos k. 1941 m. šeima ištremta į Tomsko sr. Parbigo r. Į Lietuvą grįžo 1957 m. Baigęs Vilniaus statybos technikumą, pagal paskyrimą atvyko dirbti į Šiaulius. Cia sukurė šeimą, augino dukrelę. Dirbdamas ir vakarais studijuodamas įsigijo statybos inžinieriaus kvalifikaciją. Lietuvos Atgimimo metu buvo pirmasis LPKTS Šiaulių filialo vėliavės sys. Daug metų aktyviai dalyvavo renginiuose.

Palaidotė Vilniaus Karveliškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamame žmoną, dukterį ir artimuosius.

LPKTB Šiaulių skyrius

Projektus „Lietuvos Laisvės kovu, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

Knygos sutiktuvės kunigo Alfonso Lipniūno tėviškėje

Pasvalio rajono Talkonių kaime įvyko kunigo Stasio Ylos knygos „Kunigas Alfonsas Lipniūnas“ sutiktuvės. Dalyvavo Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, Pasvalio dekanato dekanas Henrikas Kalpokas, Panevėžio A. Lipniūno progimnazijos mokytojai ir mokiniai, Talkonių, Pumpėnų, aplinkinių kaimų gyventojai, kraštiečiai, Pumpėnų kunigai – Domingo Avellanada ir Marcos Codutis.

Monografijos pristatymui Jurgėnų

bibliotekininkė Asta Salučkiene pakvietė vyskupą Joną Kaunecką, „Kalba. Kuniga. Kūryba“ vadovę Lionę Lapinskiemę, humanitarę Albiną Saladūnaitę. A. Saladūnaitė nuoširdžiai kalbėjo apie sudetingą dvasininko kelią, darbų ir dvasios didybę. Ji pabrėžė reikšmingiausias su kun. A. Lipniūnu susijusias datas.

Knygos sudarytoja Lionė Lapinskiene pasakojo apie monografijos gimimą, knygos sudarymo, pažinimo džiaugsmą, nuotraukų, papildomos medžiagos ie-

kojimą, tikslinimą. Apie nuoširdžius susitikimus su kunigo sūnėno Algio Jankevičiaus šeima, giminėmis.

Vyskupas Jonas Kauneckas kunigo Stasio Ylos rankraščius iš Pucko parvežė prieš 20 metų. Turėjo praeiti tiek laiko, kad Lionė Lapinskiene imtysi kruopštaus, atsakingo knygos parengimo. Vyskupas linkėjo atidžiai perskaityti knygą ir stengtis eiti šviesos keliu.

Ona STRIŠKIENĖ

Paminėjome trėmimo operacijos „Vesna“ 70-iasias metines

1948 metų gegužės 22–23 dienomis okupantai vykdė masinio Lietuvos gyventojų trėmimo operaciją „Vesna“. Minint 70-iasias šio trėmimo metines LPKTS iniciatyva visoje Lietuvoje prie tremtinių atminimui pastatytų paminklų iš žvakučių sudėjome žodį „LIETUVA“

Vilniuje

Šilalėje

Kaune

Jurbarke

Klaipėdoje

Širvintose